

Mörrumsåns vattenråds synpunkter gällande remiss – vägledning för kraftigt modifierade vatten

Bakgrund

Mörrumsåns vattenråd har fått möjlighet att lämna synpunkter på remiss – vägledning för kraftigt modifierade vatten.

Havs- och Vattenmyndigheten har utkommit med vägledning kring förklarande av kraftigt modifierade ytvattenförekomster (KMV). Syftet med vägledningen är att uppnå en enhetlig och systematisk arbetsgång, en lämplig tillämpning vid förklarande av KMV utifrån 4 kap. VFF och relevanta bestämmelser i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2017:20).

Synpunkter

Mörrumsåns Vattenråd välkomnar översynen och målsättningen att enhetligt bedöma möjligheten att förklara kraftigt modifierade ytvattenförekomster (KMV). Trots vägledningen så ser dock vattenrådet stora utmaningar och motstridiga intressen i den strikta och ibland ovetenskapliga och godtyckliga bedömningen och förklarandet av KMV.

Flera av vattenrådet medlemmar påverkas av den bedömning som görs samtidigt som de genom åren har lagt mycket stora resurser på verka för ett ambitiöst vattenmiljöarbete. Medlemmarna och vattenrådet har ett stort intresse för en god vattenkvalitet men så som vattendirektivet är utformat och införlivat i svensk lag så ställs vårt vatten obönhörligt mot andra miljömål och miljökvalitetsnormerna (MKN) riskerar att stå i vägen för hållbar utveckling när inte möjligheten till undantag och förklarandet av KMV nyttjas fullt ut.

Vid implementeringen av vattendirektivet i svensk lag så har man valt att fullt ut nyttja möjligheterna till undantag som direktivet ger. Att tillämpa undantag och peka ut vatten som KMV, om förutsättningarna för ett utpekande är uppfyllda, är inte en möjlighet utan ett krav. Trots att det i propositionen för Vattenmiljö och Vattenkraft (2017/18:243) står

De möjligheter att ställa mindre långtgående krav som följer av EU-rätten till förmån för samhällsnyttiga verksamheter ska utnyttjas fullt ut vid till exempel meddelande av miljökvalitetsnormer och andra föreskrifter samt vid beslut om klassning av vattenförekomster. En miljökvalitetsnorm ska inte medföra strängare krav än nödvändigt.

så tar inte Havs- och vattenmyndigheten hänsyn till det i sin vägledning utan använder sig istället av ordvalet ”får” istället för ”ska”. Att förklara vatten som KMV, om förutsättningarna för ett utpekande är uppfyllda, är alltså inte en möjlighet utan ett krav och behövs för att skydda samhällsnyttig verksamhet, i detta fall vattenkraft, från en betydande negativ påverkan. HaV behöver säkerställa att deras vägledning följer regeringens beslut om NAP (Nationella Planen) så att EU-rättens alla möjligheter till undantag och utpekande av KMV

verkligen tillämpas. Vattenrådet vill framhålla att det i NAP redan har definierats vad som bedöms utgöra en betydande negativ påverkan på effektiv tillgång till vattenkraftel i form av ett nationellt riktvärde på 1,5 TWh eller 2,3 % av nuvarande vattenkraftproduktion. Detta riktvärde har också brutits ner på avrinningsområdesnivå. Trots detta kan vi konstatera att de normer som nu har beslutats och de åtgärder som föreslås tar i anspråk en betydligt större andel än vad som motsvaras av dessa riktvärden. Förutom förlorad produktion av förnybar el kommer också dessa normer och åtgärder att allvarligt inskränka vattenkraftens flexibilitet och reglerförmåga, något som det redan idag råder brist på i det svenska elsystemet och som beräknas bli allt mer betydelsefullt i takt med utbyggnaden av vindkraft och annan icke planerbar elproduktion.

Av EU-domstolens avgörande i mål C-346/14 framgår att även små vattenkraftsanläggningar kan ha en sådan samhällsnyttig betydelse att det finns förutsättningar för undantag enligt ramdirektivets artikel 4. 7, vilken i svensk rätt genomförs med 4 kap. 11 § vattenförvaltningsförordningen.

Ett av syftena med att regeringen gav Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att se över sina föreskrifter och vägledningar var att säkerställa att möjligheterna till undantag och förklarande av vatten som kraftigt modifierade används fullt ut. Trots detta så förtydligas det inte i vägledningen vare sig att eller när små vattenkraftsanläggningar kan ha en sådan samhällsnyttig betydelse.

Vidare stödjer vägledningen en godtycklig indelningen av vattenförekomster. Genom uppdelning av vattenförekomster i många små så blir hydromorfologin per automatik väldigt utslagsgivande (utfyllnad i en liten bassäng ger ett stort genomslag vid klassningen). Detta skapar just fragmentering som riskerar att stoppa samhällsutvecklingen då varje ytterligare påverkan riskerar att ge ett stort genomslag i den lilla bassängen men liten påverkan på vattenmiljön i stort. Det riskerar att hindra samhällsutvecklingen och kontraproduktiva resultat gentemot andra miljö- och klimatmål då vattendirektivet på detaljnivå ställs mot större samhällsfrågor. En vattenförekomst är egentligen ett helt avrinningsområde av den enkla anledning att vattenförekomsten inte är en autonom företeelse utan beroende av det som händer både uppströms- och nedströms förekomsten.

Mörrumsåns Vattenråd anser att vägledningen bör skrivas om så att den blir i linje med regeringsbeslut, gällande lagstiftningen och gällande förordningar.

Se detaljerade synpunkter i excelfil *Formulär för synpunkter på vägledning om förklarande av KMV*

Mörrumsåns vattenråd

c/o Ida Lidholt
Växjö kommun
Planeringskontoret
Box 1222
351 12 Växjö

2022-02-24

Mörrumsåns vattenråd

Nils Posse
Ordförande